جالالىددىن بەھرام

ھايات قىسمىتى

1

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۈن ـ سىن نەشرىياتى

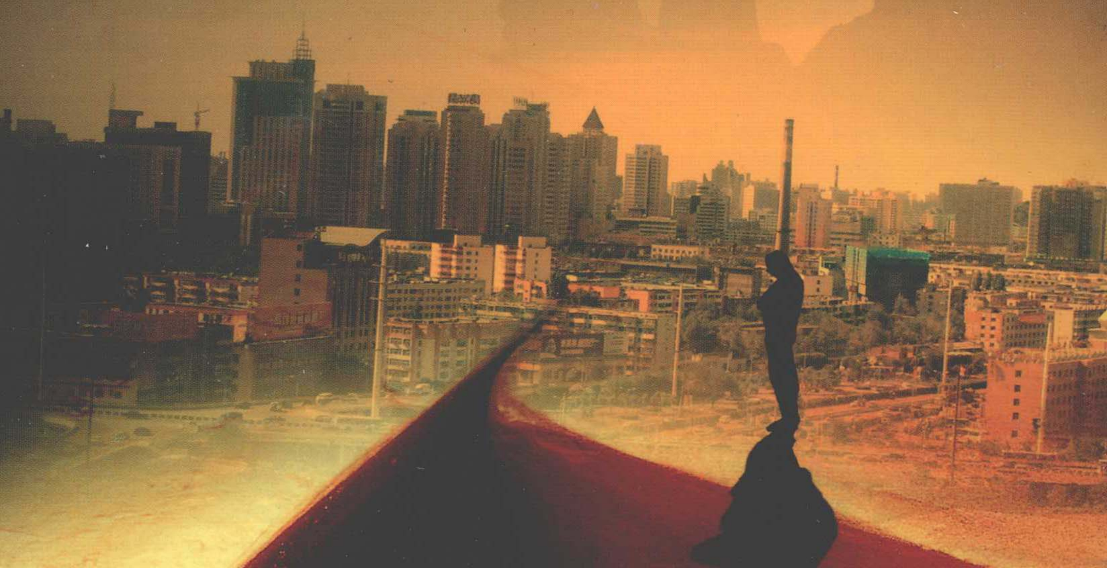

جالالىددىن بەھرام

ھايات قىسمىتى

1

(رومان)

江苏工业学院图书馆
藏书章

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۈن ـ سىن نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

生命旅途:维吾尔文/加拉力丁著.—乌鲁木齐:新疆美术摄影出版社:新疆电子音像出版社,2009.12

ISBN 978-7-5469-0602-7

Ⅰ.①生… Ⅱ.①加… Ⅲ.①长篇小说—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.①I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2010)第 000030 号

书　　名	生命旅途(1)
策　　划	艾则孜·阿塔吾拉·萨尔特肯
作　　者	加拉力丁·拜克拉木
责任编辑	艾尼瓦·库迪力克
特约编辑	买买提吐尔地·米尔孜艾合买提
责任校对	古丽巴哈尔·托合塔木
特约校对	克尤木·吐尔逊
出　　版	新疆美术摄影出版社 新疆电子音像出版社
地　　址	乌鲁木齐市西虹西路 36 号
邮　　编	830000
发　　行	新疆新华书店
印　　刷	新疆新华印刷厂
开　　本	880×1230mm 1/32
印　　张	13.25
版　　次	2009 年 12 月第 1 版
印　　次	2009 年 12 月第 1 次印刷
印　　数	1—10000
书　　号	ISBN 978-7-5469-0602-7
定　　价	78.00 元(上,下)

(书中如有缺页,错页及倒装请与工厂联系)

نەشرىياتتىن

يازغۇچى ھەم رەسسام جالالىدىن بەھرام 1942 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنى غۇلجا شەھىرىدە ھۈنەرۋەن (تىككۈچى) ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلگەن. جالالىدىنىنىڭ ئاتىسى بەھرام ئۇستا ھۈنەرۋەن بولۇپلا قالماي، بەلكى ئىلى ناخشىلىرىنى ھەقدادىغا يەتكۈزۈپ ئېيتىدىغان خەلق ناخشىچىسى ئىدى. ئۇ، مەرىپەتپەرۋەر ئادەم بولۇپ، خۇش پېئىللىق ۋە چاقچاقچىلىق بىلەن ئالاھىدە كۆزگە تاشلىنىپ تۇراتتى. بەھرام ئوغلى جالالىدىنغا خەلق چۆچەكلىرى ۋە داستانلىرىنى چوڭقۇر ھېسسىيات بىلەن سۆزلەپ بېرەتتى. شۇنداقلا ئۇنىڭغا ھەر خىل رەسىملەرنى كۆرسىتىپ، رەسساملىقنىڭ سېھرىي كۈچىنى تەرىپلەيتتى. شۇڭا، جالالىدىن بەھرام: «مېنىڭ يۇمران قەلبىمگە ئەدەبىيات ـ سەنئەت ئۇرۇقلىرىنى چېچىپ، رەسساملىق ھەم ئەدەبىيات بىخلىرىنى يېتىشتۈرگەن ئاتامنى ھەر دائىم مەمنۇنىيەت بىلەن ئەسلەيمەن ...» دەيدۇ.

جالالىدىن بەھرام 1950 ـ يىلىدىن 1954 ـ يىلىغىچە غۇلجا شەھىرىدىكى «روشەن» باشلانغۇچ مەكتىپىدە، 1954 ـ يىلىدىن 1957 ـ يىلىغىچە «ئىلى ئوتتۇرا مەكتىپى» دە ئوقۇيدۇ. ئۇ ئىلى ئوتتۇرا مەكتىپىدە «رەسىم كۇرۇژۇكى»، «ئەدەبىيات كۇرۇژۇكى» قاتارلىقلارغا قاتنىشىپ، مەكتەپنىڭ تەشۋىقات تاختىلىرىدا تۇنجى قېتىم بالىلىق ھېسسىياتى بىلەن يازغان شېئىرلىرىنى ئېلان قىلىدۇ.

جالالىدىن بەھرام 1957 ـ يىلى ئۇرۇمچىگە ئوقۇشقا كېلىپ

1958 - يىلىغىچە شىنجاڭ مىللەتلەر ئىنستىتۇتىنىڭ رەسىم سىنىپىدا ئوقۇدى. 1958 - يىلى سەنئەت ئىنستىتۇتى قۇرۇلغاندىن كېيىن، ئۇ 1958 - يىلىدىن 1961 - يىلىغىچە شىنجاڭ سەنئەت ئىنستىتۇتىنىڭ رەسىم كەسپى سىنىپىدا ئوقۇدى.

جالالىدىن بەھرام خىزمەتكە قاتناشقاندىن كېيىن، 1961 - يىلىدىن 1976 - يىلىغىچە خوتەن ناھىيىسىنىڭ سەيشەنبە بازار ئوتتۇرا مەكتىپىدە ئوقۇتقۇچى بولۇپ ئىشلىدى. 1967 - يىلىدىن 1981 - يىلىغىچە خوتەن ناھىيىلىك مەدەنىيەت يۇرتىدا خىزمەت قىلدى. 1981 - يىلىدىن باشلاپ شىنجاڭ خەلق نەشرىياتىنىڭ گۈزەل سەنئەت بۆلۈمىدە مۇدىر مۇھەررىرلىك خىزمىتىنى ئۆتىدى.

جالالىدىن بەھرامنىڭ ئەدەبىي ئىجادىيەت پائالىيىتى 1963-يىلى باشلانغان. ئۇ، دەسلەپتە كىچىك تىپتىكى سەھنە ئەسەرلىرى يازغان. لېكىن 1966 - يىلى «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» باشلىنىش بىلەنلا ئۇنىڭ بۇ ئەسەرلىرى ۋە بىر نەچچە يىل ئەمگەك سىڭدۈرۈپ يازغان «ئۇنتۇلغان قەلب»، «كۈتمىگەن تەقدىر»، «ئۆمۈر خاتىرىلىرى» قاتارلىق پوۋېستلىرى ھەممە ساقلاپ كەلگەن ئەتىۋارلىق كىتابلىرى بۇلاپ كېتىلگەن ۋە بۇ ناھىيىنىڭ گۈلباغ رەستىسىدە كۆيدۈرۈلگەن. «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» دەپ ئاتالغان ئاپەتلىك يىللارنىڭ بورانلىرىدا ئۇششۇك تەگكەن بۇ ياش مايسىنىڭ ئون نەچچە يىللىق ئۆمرى تەقىب ئاستىدا ۋە يەرلىك قاراڭغۇ تۈرمىلەردە ئۆتتى، خىزمەتتىن توختىتىلىپ، بۇ ناھىيىدىكى «ئەلنامە»، «يېڭىئېرىق سۇ ئامبىرى»، «قوشكۆل» لەرگە ئىشلەشكە سۈرگۈن قىلىندى.

دەرد - ئەلەم، ئازاب - ئوقۇبەتكە تولغان ئۈچ قېتىملىق سۈرگۈننى باشتىن كەچۈرگەن جالالىدىن بەھرام «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» ئاغدۇرۇلغاندىن كېيىن، 1978 - يىلى «نەشتەر»

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

تەخـەللۇسى بـىلەن «خوتـەن گېزىتـى»دە «كوچـىدا»، «ئـانىنــىڭ ئامراقلىقى»، «يولدا» ناملىق ساتىرىك ھېكايە، ئوچېركلىرىنى ئېلان قىلدى. ئۇنىڭ بۇ ھېكايە، ئوچېركلىرى كەڭ جامائەتچىلىكنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشىپ، گېزىت يۈزىدە ئوبزور، ماقالىلەر ئېلان قىلىندى.

جالالىدىن بەھرام 1979 ـ يىلى «يېڭى قاشتېشى» ۋە «تارىم» ژۇرنىلىدا ئېلان قىلغان «بۇلبۇل بوستانىنى تاپتى» ناملىق ھېكايىسى بىلەن كەڭ جامائەتچىلىككە تونۇلدى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ھەرقايسى نەشرىياتلاردا «ناتىۋانلار»، «كۆمۈرچى بالا»، «ئامەت ۋە ئاپەت»، «ھايات قىسمىتى»، «تەكلىماكان ئوغلى» قاتارلىق رومانى نەشر قىلىندى ۋە نەشرگە سۇنۇلدى. بۇ رومانلار ئېلان قىلىنىش بىلەن كەڭ ئوقۇرمەنلەر ئارىسىدا ئوقۇش دولقۇنى قوزغىۋەتتى. ئۇنىڭدىن باشقا «بۇلبۇل بوستانىنى تاپتى»، «ئايگۈزەل»، «قامغاق»، «قەبرە بېشىدىكى چۈش»، «قاچقۇن»، «ئۆتنە ئالەم»، «دانۇر تاغا» قاتارلىق 10 ھېكايە ۋە پوۋېست توپلاملىرى نەشر قىلىنىپ كەڭ ئاممىنىڭ قىزغىن ئالقىشىغا ئېرىشتى.

جالالىدىن بەھرام يازغان، سىنارىيىلەشتۈرگەن «قۇملۇقتىكى ئاتەش»، «قاباھەتلىك چۈش»، «تىمساھنىڭ كۆز يېشى»، «ئادىمىي ھايۋان»، «ئۇ سېنىڭ دادالڭ»، «قوش جىنازا» قاتارلىق ئىككى قىسىمدىن 20 قىسىمغىچە بولغان 17 تېلېۋىزىيە فىلمى ئامما بىلەن يۈز كۆرۈشتى. ئۇنىڭدىن باشقا «ئەدەبىياتىمىزدىكى يارىماس ئىللەت»، «جاپالىق ئەجىرنىڭ شېرىن مېۋىسى»، «دراما سەھنىسىدىكى چاقنىغان يۇلتۇز»، «رەسساملىق ۋە ئۇنىڭ نەشرىياتچىلىقتىكى رولى» قاتارلىق ئەدەبىي ئوبزورلىرى ۋە ئىلمىي ماقالىلىرى ئېلان قىلىندى.

جالالىدىن بەھرامنىڭ «جەرىمانە»، «بەش يۈز يۈەنلىك چاقچاق»، «قامغاق»، «ئايگۈزەل»، «ھارۋىكەش»، «ئامەت ئىچىدىكى

ئاپەت» قاتارلىق كۆپلىگەن پوۋېست ۋە ھېكايىلىرى خەنزۇچىغا تەرجىمە قىلىنغان، ئۇنىڭ ئەسەرلىرى قويۇق تۇرمۇش پۇرىقىغا ئىگە، رېئاللىقنى چىنلىق ۋە سەمىمىيلىك بىلەن ئەكس ئەتتۈرىدۇ. تىلى گۈزەل، يەڭگىل، قۇرۇلمىسى پۇختا، زىددىيەت توقۇنۇشلىرى كۈچلۈك، ۋەقەلىكلىرى مۇرەككەپ ۋە رەڭمۇرەڭ، پېرسوناژلىرى روشەن ئىندىۋىدۇئاللىققا ئىگە. ئۇنىڭ بەزى ھېكايە، پوۋېست، رومانلىرى ھەر دەرىجىلىك مۇكاپاتلارغا ئېرىشكەن بولۇپ، خەلق قەلبىدىن چوڭقۇر ئورۇن ئالغان.

جالالىدىن بەھرام شىنجاڭ يازغۇچىلار جەمئىيىتى، جۇڭگو يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ۋە جۇڭگو ئاز سانلىق مىللەت ازغۇچىلىرى ئىلمىي جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى.

مۇندەرىجە

بىرىنچى قىسىم

بىرىنچى باب قايدۇ دەرياسىدىكى تەنتەنە 3
ئىككىنچى باب تارىم دەريا بويلىرىدا 37
ئۈچىنچى باب قەدىناسلار 77
تۆتىنچى باب تاشتىن قاتتىق خەۋەر 105
بەشىنچى باب بىر جۈپ ئەتىرگۈل 137
ئالتىنچى باب بالاغەت بوسۇغىلىرىدا 175
يەتتىنچى باب تۈنجى مۇھەببەت خېتى 207

ئىككىنچى قىسىم جۇدۇن

سەككىزىنچى باب غەليانلىق يىللار 239
توققۇزىنچى باب جۇدۇندا يېتىلگەن باللار 270
ئونىنچى باب ئۇچۇرما بولغان قۇش باللىرى 297
ئون بىرىنچى باب تۇرمۇش ئاچاللىرىدا 331
ئون ئىككىنچى باب ۋاقىت ئاتقان ئوق 356
ئون ئۈچىنچى باب هايات قىسمەتلىرى 387

بىرىنچى قىسىم

بىرىنچى باب

قايدۇ دەرياسىدىكى تەنتەنە

1964 ـ يىل يانۋار.

كائىنات ئاق قار، كۆك مۇز بىلەن قاپلانغان بولۇپ، ئاسمان سەتھىسى خۇددى كۈمۈش رەڭ چاڭدەك سۇۋارى ماكانلاشقانىدى. ئەتراپتىكى جىمى مەۋجۇداتنى ئۆز ئىلكىگە ئالغان دەھشەتلىك قارا سوغۇق مەجنۇنتاللارغا، سۆگەت شاخلىرىغا، تېلېگراف سىملىرىغا، قۇرۇغان گۈل بەرگلىرىگە ئاپئاق قىرودىن تون كىيگۈزۈپ، گويا چېچەك پەسلىنى ئەھيا قىلغانىدى. نەلەردىندۇر دەرەخ قوۋزاقلىرىنىڭ چاراسلاپ يېرىلغان ئاۋازى ئاڭلانسا، تۈرۈپلا ئېچىرقاپ كەتكەن قاغىلارنىڭ نالە بىلەن قاقىلدىشى كۆڭۈللەرنى خىرە قىلاتتى. كونىلار ئېيتقان «قاپاق ياردى»، «ئىت قاتراپ كېتىۋېتىپ قېتىپ قالدى»، «تۆكۈرۈك تورۇكلاپ يەرگە چۈشتى» دېگەن قەھرىتان سوغۇقلار شۇ بولسا كېرەك. ئات ـ ئۇلاغ تۇياقلىرىدىن، هارۋا چاقلىرىدىن، دەسسەلگەن قەدەملەردىن «غاچىلدىغان» چىرقىراق ئاۋاز كېلەتتى. كېچىچە قاۋاپ تىنىمىغان ئىتلارمۇ تۈمشۇقلىرىنى چاترىقىغا تىقىپ ئۆگزىلەردىكى چاۋار ـ چاتقال ئىچىدە، تونۇر بېشىدىكى سامان ـ پاخاللاردا جىمجىت ئۈيقۇغا كەتكەنىدى. بويۇنلىرىغا كونا يۇڭ شارپا، كىر لوڭگىلەرنى ئوراپ، ھەرخىل باش كىيىملىرىنى چۆكۈرۈپ كىيىشكەن ئادەملەر ساقال ـ بۇرۇتلىرىدا، قاش ـ كىرپىكلىرىدە ساڭگىلاپ تۇرغان مۇز مونچاقلىرىدىن پەرۋايى

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

پەلەك هالدا ئالدىرىشىپ قايدۇ دەرياسى تەرەپكە ئاقماقتا. رەڭگارەڭ رومالالارنى ئارتىشقان قىز ـ چوكانلارمۇ ئاپئاق قىرو باغلىغان قىياقتەك قاش، ئەگرى كىرپىكلىك كۆزلىرىنى ئوينىتىپ، تۇمان ئىچىدە گىرىسمەن كۆرۈنۈپ تۇرغان قايدۇ دەرياسىغا قاراپ كېتىۋاتاتتى. قاراتال ئەتراپىدىكى «يۇڭنىڭ»(خوجىلىق)، «بورقاي»، «شىكشىن»، «بىرچوي»، «ساغان چېكە» يېزىلىرىدىن كېلىۋاتقان بۇ ئادەملەر قايدۇ دەرياسىدا ئېلىپ بېرىلىدىغان ئوقۇغۇچىلارنىڭ كانكى مۇسابىقىسىغا ئالدىرىشاتتى. ئۇلار يېزىلىرىدىن چىققان ئوقۇغۇچىلارغا، ئۆزىنىڭ بالىلىرىغا مەدەت، كۈچ، ئىلهام بېرىش ئۈچۈن ھېلىغۇ جاڭ ـ جاڭ سوغۇقكەن، مۇز كاچكۇلىغا سەكرەشتىنمۇ يانمايتتى.

دەرۋەقە، قەدىمي يۇرت قاراتال ناھىيىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىن كېسىپ ئۆتكەن قايدۇ دەرياسى نەيزىدەك سانجىلىۋاتقان سوغۇققا باقماي خۇددى ئورمانغا ئوت كەتكەندەك قىزىپ كەتكەنىدى. گەرچە دەريا كۆك مۇز بىلەن قاپلانغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئەتراپى ئادەم دېڭىزىغا ئايلانغانىدى. ھەممەيلەننىڭ كۆزى رەڭمۇرەڭ زىننەت بايراقلىرى لەپىلدەپ تۇرغان ئۇ قاناتقا تىكىلىپ تۇراتتى. ئۇ يەردىكى توغراق، سۆگەتلەرگە بېكىتىلگەن يۇقىرى ئاۋازلىق رادىئو كانايلىرىدىن قايسىدۇر ناھىيىنىڭ ئوتتۇرا مەكتەپ تەنتەربىيە يېتەكچىسىنى «باشقۇرۇش ئورنىغا كېلىڭ» دەپ چاقىرسا، تۇرۇپلا تۆت ئەتراپتىكى تىقىلىشىپ تۇرغان تاماشىبىنلارنى «رەڭلىك سىزىق ئىچىگە كىرىپ كەتمەڭلار» دەپ ئاگاهلاندۇراتتى. ئۇزۇن بادرا ياغاچلىرىنى چېتىپ ھەم ئۇنى قېپچىپ يۆگەپ سەھنە قىلىۋاتقان باشقۇرۇش ئورنىدىكى تەشكىللىگۈچىلەرگە نېمىلەرنىدۇر دەپ ۋارقىرايتتى. ئۇشتەكلىرىنى چىرقىرىتىپ چالاتتى. ئۇياق ـ بۇياققا قاراپ قوللىرىنى شىلتىيتتى. ئىككى دەرەخ ئوتتۇرىسىغا تارتىلغان قىزىل پلاكات تولىمۇ چوڭ ھەم ئۇزۇن بولغاچقا، ئۇنىڭدىكى:

«بوستان ۋىلايەتلىك ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ كانكى مۇسابىقىسى» دېگەن سېرىق خەت يىراقتىنلا كۆزگە چېلىقاتتى. باشقۇرۇش ئورنىنىڭ ئالدى ھەرخىل رەڭلىك، خىلمۇ خىل پاسوندىكى تەنتەربىيە كىيىملىرىنى كىيگەن قىز - ئوغۇللار بىلەن تولغانىدى. ئۇلار دەريا قاسناقلىرىنىڭ ئۇيەر - بۇيەرلىرىگە يېقىپ قويغان گۈلخان ئەتراپىدا توپلىشىپ ئوت ئىسسىنىشاتتى. ئاياغلىق كانكىلىرىنىڭ بوغۇچلىرىنى چىڭىتاتتى. بەزىلىرى تەنتەربىيە فورمىسىنىڭ ئۈستىگە يۇڭ ئەديال، پاختىلىق چاپان، جۇۋىلارنى يېپىنچاقلىۋالغانىدى.

قايدۇ دەرياسىنىڭ تۆت ئەتراپىنى قورشاپ تۇرغان سانجاق - سانجاق ئادەملەر توپى توڭلىغانسېرى چۇقان - سۈرەن كۆتۈرۈپ ۋارقىرىشاتتى. « مۇسابىقىنى باشلىمامسەن؟» دېيىشىپ، كىملەرنىدۇر غايىۋانىسىگە تىللايتتى. توڭلاپ كەتكەن قوپال ئاياغلىرىنى مۇزغا ئۇرۇپ رىتىملىق گۈپۈلدىگەن ئاۋاز چىقىراتتى. قورۇقچىلار توسۇغانسېرى ئۇلار ئالدىغا سىلجىپ، سېرىق ھەم قىزىل رەڭلىك سىزىقلار ئىچىگە ئۆسۈپ كىرمەكتە ئىدى. قايدۇ بەكمۇ يېيىلىپ ئاققان دەريا بولۇپ، ئەڭ تار يەرلىرى 100-150 مېتىر، كەڭ يەرلىرى بەش - ئالتە يۈز مېتىر كېلەتتى. قاراتال ناھىيىسىدە ھەر ئىككى يىلدا بىر قېتىم ۋىلايەت بويىچە ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ كانكى مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلگەچكە، مۇسابىقە تەييارلىق گۇرۇپپىسىدىكىلەر ئەينەكتەك قاتقان مۇزغا بىر نەچچە كۈن بۇرۇنلا تۈپتۈز سىزىقلارنى تارتىپ، رەڭلىك سۇ بىلەن يۈگۈرۈش چېگرا بەلگىلىرىنى ياسىغانىدى.

بىردىنلا يۇقىرى ئاۋازلىق رادىئو كانايلىرىدىن كەلگەن جاراڭلىق ئاۋازدىن تاماشىبىنلار بويۇنلىرىنى قايرىپ باشقۇرۇش ئورنىغا قاراشتى:

— تاماشىبىن قېرىنداشلار! — رادىئو كانايلىرىنىڭ ئاۋازى

مەيدانىنى زىلزىلىگە سالدى، ـــ بەزى سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن قومۇشكۆل ناھىيىسىنىڭ ئوقۇغۇچىلىرى ئۆلگۈرۈپ كېلەلمىگەچكە سىلەرنى ساقلىتىپ، سوغۇققا توڭدۇرۇپ قويدۇق. ئالدىڭلاردا ئۆزرىلىكىمىز.

ـــ قۇرۇق گېپىڭنى قوي، باشلىمامسەن؟!ـــ دېدى ئادەملەر ئارىسىدىن بەك توڭلاپ كەتكەن بىرى قەھرى بىلەن ۋارقىراپ، ـــ ياغلىما گەپلىرىڭنى خوتۇنۇڭغا قىلىپ بەر.

ـــ ھازىر مۇسابىقىنى باشلايمىز! ـــ رادىئو قايتىدىن ياڭرىدى، ـــ بىرىنچى بولۇپ ئاقتام، يۇلغۇنباغ ناھىيىلىرىدىن كەلگەن ئوغۇل تەنھەرىكەتچىلەر 3000 مېتىرغا مۇز تېيىلىش مۇسابىقىسىغا چۈشىدۇ.

بىردىنلا چېلىنغان چاۋاك ئاۋازىدىن مۇسابىقە مەيدانى لەرزىگە كەلدى، شۇ ئەسنادا يەل تاپانچىسىنىڭ «پاك» قىلىپ ئېتىلىشى بىلەن بىر توپ ئوقۇغۇچىلار مۇز ئۈستىدە كىرىچتىن قويۇپ بېرىلگەن يا ئوقىدەك يۈگۈرۈپ كېتىشتى. ئۇلارنىڭ كىيگەن تەنھەرىكەت كىيىملىرى بېشىدىكى پوسمىلىرىغىچە يۇڭدىن توقۇلغاچقىمۇ، بەدەن سىيماسىنىڭ بارلىق ئەزالىرى ئۆز گۈزەللىكىنى نامايان قىلىپ تۇراتتى. ئۇلار قۇيۇندەك ئۇچۇپ تاماشىبىنلارنىڭ ئالدىدىن بىر نەچچە قېتىم ئۆتكۈچە قىيقاس - چۇقان ۋە مەدەت بېرىش چاۋاكلىرى توختىمىدى. تەنھەرىكەتچىلەر ياي شەكىللىك ئايلانمىغا كېلىشى بىلەن خۇددى يىقىلىپ كەتكۈدەك يانتۇ بولۇپ بىر قولى مۇزسىيپاپ قالاتتى. بۇنداق جىددىي ئايلىنىشتا ئۇلارنىڭ پۇتىدىكى «خاككى» [①] نىڭ ئۆتكۈر قىرى مۇز بېتىنى «شارتىتىدە» قىرىپ، ئاپئاق قار توزۇندىلىرىنى چاچرىتاتتى.

ـــ بۇ ئاخىرقى ئايلىنىشقۇ دەيمەن، ـــ دېدى توپ ئارىسىدىن بىرى، ـــ بىزنىڭ ئاقتاملىق ئىمىنكام تايغاننىڭ بالىسى نىياز

① خاككى - ئۇزۇنغا تېيىلىش مۇسابىقە كانكىسى.

ماڭقا ئۈزۈپ كېتىدىغان بولدى، بۇ شوم كىچىك چاغلىرىدىمۇ جەرەندەك قىيغىتىپ يۈرۈيدىغان.

— بۇ نەدىكى ئاخىرقى ئايلانما بولسۇن، — قۇلاقچىسىنىڭ بىر قۇلىقى لەپەڭلەپ تۇرغان بىرى ھۆرپەيدى.— مەيداننىڭ ئايلانمىسى بەشيۈز مېتىر بولغاندىن كېيىن، ئالتە ئايلانسا ئۈچ مىڭ مېتىر بولمامدۇ، ھازىر بەش ئايلانغان تۇرسا.

— شۇنداقتىمۇ بىزنىڭ ئاقتاملىق نىياز بەرىبىر ئۈزۈپ كېتىدۇ.

— ھەي ئاداش، كۆزۈڭنى يوغان ئېچىپ ئوبدان قارا، — قۇلاقچىلىق ئادەم ئېڭىكىنى قاقتى، — نىياز ماڭقىغا سوڭدىشىپلا كېتىۋاتقىنى بىزنىڭ يولغۇنباغلىق تۇرسۇنتاي. ئۇ ھازىر ئۆزىنى تۇتۇۋالغان گەپ. ئەمدى ئاخىرقى ئايلانمىدا ئۇنىڭ كارامىتىنى كۆر.

بۇنداق مۇنازىرىلەر، قىزىشىپ تاكاللىشىشلار ھەممىلا يەردە بولۇۋاتاتتى. ئۇلار ئۆز ناھىيىسى، يېزىسى، مەھەللىسىنىڭ نام ـ ئابرۇيىنى قوغداش، ئۇلۇغلاش ئۈچۈن تەنھەرىكەتچىلىرىنىڭ بەزىلىرىنى قارغاپ تىللايتتى. بەزىلىرىنى قانات ياساپ ئۇچۇپ كەتسىكەن دەپ تىلەيتتى. دېگەندەك كانكىلىق «چەۋەندازلار» 6 ـ ئايلانمىدا كېتىۋاتقاندىلا قۇلاقچا كىيگەن يولغۇنباغلىق بىلەن ئاقتاملىقنىڭ كۆزى چەكچىيىپ، بۇرۇن تۆشۈكچىلىرى كېڭىيىپ تېز ـ تېز ھاسىراشقا باشلىدى. تەنھەرىكەتچىلەر پەللىگە ئاز قالغانسېرى ئۇلار تېخىمۇ جىددىيلىشىپ، بويۇنلىرى ئۈزۈلۈپ كەتكەندەك سوزۇلۇپ يىراقلارغا بويۇندايتتى.

— ئاھا!!... — يولغۇنباغلىق ئىككى مۇشتۇمىنى باش ئۈستىگە شىلتىپ ۋارقىرىشاتتى، — بىزنىڭ تۇرسۇنتاي پەللە سىزىقىغا كىرىپ بولدى...

— ئەتتەڭ، نىياز خومسى!— ئاقتاملىق ئېڭىكىنى قاماللىدى، — يېرىم قەدەم قالغىچە ئالدىڭدىكى گوينى پۇتلىشۋەتسەڭچۇ...

— ھەي ئىچى قۇتۇر، نېمە دەۋاتىسەن؟— يۇلغۇنباغلىق كۆزلىرىنى ئالايتقىنىچە ھۆرپەيدى، — نىياز ماڭقاڭنىڭ «ئىككىنچى» بولغىنىغا خۇش بوله... تېخى پۇتلىشىۋېتەرمىش...

ئۇلارنىڭ ھۆرپىيىشلىرى يەنە داۋاملاشقانمۇ بولاتتى، لېكىن رادىئو كانايلىرى تەرەپ ـ تەرەپتىن ياڭراپ، شاۋقۇن ـ سۈرەن كۆتۈرۈۋاتقان تاماشىبىنلار بىردىنلا جىمىقتى.

— ھازىر توغراق، قاراتالدىن كەلگەن تەنھەرىكەتچىلەر مەيدانغا كىرسۇن... ئىسمى ئاتالغان ھەربىر تەنھەرىكەتچى قولۇڭلارنى كۆتۈرۈڭلار، — رادىئو كانىيىدىن قەغەزنىڭ شىرىقلىغان ئاۋازى ئاڭلاندى، — توغراقلىق يەتتىنچى نومۇر ئىكرام روزى، سەككىزىنچى نومۇر ئىمىنجان ئەخمەت... قاراتاغلىق 12ـ نومۇر ئالمۇرات نۇراجى، 10ـ نومۇر نۇرزات بەكرى...

رادىئو كانىيىدىن ئىسمى ئاتالغان ئالتە تەنھەرىكەتچى كۆك سىزىق ئالدىدا قاتىرىسىغا تىزىلىپ، ئوڭ پۇتىدىكى كانكى ئۇچىنى مۇزغا قادىغىنىچە زەبەردەس بولۇپ تەييارلاندى. تاپانچە «پاڭ» قىلىپ بەلگە بېرىشى بىلەنلا ئۇلار تاغدىن ئېتىلىپ چۈشكەن قىيانىدەك شىددەت بىلەن ئۇزاپ كېتىشتى. تەنھەرىكەتچىلەر مەيداننى ئۈچ ئايلىنىپ بولغىچە، ئۇلارنىڭ كۆپلىرى سوزۇلۇپ ئارقىدا قېلىپ، ئىلگىرى ـ كېيىن كېتىۋاتاتتى. لېكىن ئىككى بالا ئۇلاردىن 30ـ40 مېتىردەك ئالدىدا ياندىشىپ، بىر ـ بىرىگە يول بەرمەي جان ـ جەھلى بىلەن ئېلىشىۋاتاتتى. رادىئو كانايلىرىدىن ئۇلارغا مەدەت ۋە ئىلھام بەرمەكتە ئىدى:

— توغراقلىق ئىكرام، قارا تاللىق ئالمۇرات غەيرەت قىلىڭلار! مانا، مانا ئالمۇرات بىر قەدەم... يا...ياق، ئىككى قەدەم ئالدىغا ئۆتتى....ھۇششەرە... بارىكاللا... ئىكراممۇ بوش كەلمىدى!... ئۇ رەقىبىنى يانداپ ئۆتمەكچى بولدى... مانا

قاراڭلار ئۆتتى... ئۆتتى... ئاپلا ئالمۇرات ئۇنىڭغا يول بەرمىدى... قېنى باتۇر ئوغلانلار، مۇز ئۈستىدىكى چەۋەندازلار ئۇچۇڭلار... يۈگۈرۈڭلار... غەلىبە سىلەرگە مەنسۇپ!...

— ۋىيەي، ھەممە ئۈمىدىمىز ئىكرامدا ئىدى، — دېدى خانئاي ئىسىملىك تەنھەرىكەتچى قىز، — بۇ قېتىم ئۇ چېمپىيونلۇقنى ئالالمايدىغان ئوخشىمامدۇ.

— تولا ئاغزىڭنى ئۇششۇتمىگىنە، — تەنھەرىكەتچى قىز دىلەيسەم دوستىغا ئالايدى، — تارىمدىكى توغراق يېزىسىدىن كېلىپ، بىرەرىمىز چېمپىيون بولالمىساق يۇرتقا قايسى يۈزىمىزنى كۆتۈرۈپ بارىمىز.

— تولا ئەندىشە قىلماڭلار، — دېدى ئاپئاق فورما كىيگەن ۋىجىككىنە قىز، ئۇ ئۇچقاندەك كېتىۋاتقان ئىككى بالىنى ئىما قىلىپ، — قاراڭلار، بىزنىڭ قاراتاللىق ئالمۇرات ئاخىرقى بىر تىنىق كۈچىنىمۇ سەرپ قىلىپ بولدى. ئەمما ئىكرام دېگەن بالا نېمىدىگەن تەمكىن. ئۇ ئالتىنچى ئايلانمىغا كەلگەندە ھەممىنى ئارقىدا قالدۇرىدۇ.

— پەرۋىنە، ئەجەب ئەۋلىيادەك باھا بېرىپ كەتتىڭا، — پەرۋىنەگە ئوخشاش كىيىنىۋالغان تولىمۇ سۇباتلىق ئېگىز قىز خاككى كانكىسى بىلەن ئالدىغا ئۆتتى، — بايىمۇ ئىكرام دېگەن بۇ بالىغا: «ھۇدۇقماڭ، تەمتىرىمەڭ، تەمكىن بولۇڭ» دەپ مەدەت بەردىڭ، ئەجەبكەنسىنا.

— پەزىلىيە، سىزمۇ دىققەت قىلىپسىزدە، — دېدى قاراتاغلىق ئاينۇر پوسۇققىدە كۈلۈپ قويۇپ، — يۇرتىنىڭ ئىرىقىنى چاپماي، باشقىلارنىڭ دېپىنى چالغاننى ئەمدى كۆرۈۋاتىمەن.

— سىلەر نېمە دېمەكچى؟ ھەدە، ساڭا نېمە بولدى ـ ھە؟ — ۋىجىك قىز پەرۋىنە بوش كەلمىدى، — كىم قابىلىيەتلىك، شىجائەتلىك تەنھەرىكەتچى بولىدىكەن مەن ئۇنى ھۆرمەت قىلىمەن. دوستلۇقۇمنى يەتكۈزىمەن... بولمامدىكەن؟

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com